

Ułożenie na boku chorego z porażeniem

Zofia Kłapa

Definicja:

Jest to podtrzymanie, podnoszenie, opuszczanie chorego przy użyciu siły rąk lub całego ciała pielęgniarek, celem ułożenia chorego na boku porażonym lub zdrowym. Zabieg związany jest z ręczną zmianą pozycji; wymaga zaplanowanego działania przy jak najmniejszym dyskomforcie chorego. Każdy pacjent powinien mieć zmienianą pozycję co 1,5–2 godz. lub co 30 min. Zaleca się pisemne schematy zmiany pozycji ciała dla ułatwienia kontroli.

Cele:

- zapobieganie tworzeniu się odleżyn;
- zapobieganie przykurczom mięśniowym;
- zapobieganie subluksacji w stawach („zespół bolesnego stawu”) i niekształceniom stawowym;
- zapobieganie obrzękom części dystalnych kończyn;
- zapobieganie zakrzepowemu zapaleniu żył;
- ułatwienie wentylacji płuc i ewakuowanie wydzieliny z dróg oddechowych.

Przygotowanie chorego:

a) chory przytomny – uzyskanie zgody na zmianę pozycji i poinformowanie chorego o:

- celu i przebiegu zabiegu;
 - następstwach unieruchomienia, np. powstanie zaników mięśniowych, odleżyn;
 - możliwości współpracy chorego w czasie zmiany pozycji, np. może przy zmianie pozycji podnosić i opuszczać kończyny;
 - konieczności zgłaszania ucisku, bólu, braku wygody w nowej pozycji;
- b) chory nieprzytomny – poinformowanie o rodzaju wykonywanych czynności.

Przygotowanie i wybór sprzętu:

- materac przeciwodłęzynowy (materace z polistyrenu, kostkowe materace);
- ochraniacze na pięty;
- poduszki przeciwodłęzynowe wypełnione żelam;
- poduszki silikonowe;
- udogodnienia SAF;
- ślizgowe materiały;
- mechaniczne podnośniki;
- balsam do ciała.

Przebieg wykonania:

• ocena stanu chorego z uwzględnieniem działań możliwych do wykonania przez chorego;

- przygotowanie sprzętu;
- usunięcie sprzętów w sąsiedztwie łóżka;
- złożenie wierzchniego przykrycia (chory jest w piżamie);
- przemieszczanie i odwracanie chorego przy zachowaniu bezpiecznej postawy pielęgniarek (patrz procedura – chory ułożony płasko na plecach);
- usunięcie udogodnień z poprzedniego ułożenia;
- podtrzymanie choremu głowy i usunięcie poduszki – przez pielęgniarkę A i B;
- podtrzymanie kończyny górnej porażonej i usunięcie udogodnień – przez pielęgniarkę A i B;
- zgięcie kończyn dolnych w stawach kolanowych i biodrowych, usunięcie miękkiego wałka spod kolan – przez obie pielęgniarki;
- usunięcie podpórki pod stopy – przez pielęgniarkę A;
- przesunięcie chorego na prawy brzeg łóżka przez obie pielęgniarki w trzech etapach – głowa i ramiona, tułów, nogi;
- zgięcie kończyny górnej prawej (k.g.p.) i położenie na brzuchu przez pielęgniarkę A;
- ułożenie kończyny górnej lewej (k.g.l.) pod pośladki – przez pielęgniarkę B;
- zgięcie kończyny dolnej prawej (k.d.p.) w stawie kolanowym i ułożenie na kończynie dolnej lewej (k.d.l.) – przez pielęgniarkę B;
- odwrócenie chorego na lewą stronę – przez obie pielęgniarki;
- ułożenie poduszki choremu pod głowę i ramiona (mała poduszczyca powinna tworzyć z kręgosłupem jedną linię; ułożenie takie stosujemy u chorego, który leży na zdrowym lub porażonym boku);
- podtrzymanie głowy choremu i założenie poduszki – przez pielęgniarkę A i B;
- podtrzymanie i wykonanie choremu masażu pleców i pośladków – przez pielęgniarkę A i B;
- ułożenie kończyny górnej choremu leżącemu na boku porażonym (chory pozostaje 20–30 min w tej pozycji, potem należy zmienić);

- ułożenie kończyny porażonej zgiętej w stawie ramieniowym do kąta prostego i wyprostowanej w stawach łokciowym, promieniowym – nadgarstkowym przez pielęgniarkę B;
- zgięcie palców dłoni porażonej chorego z kciukiem wyprostowanym i przeciwstawionym palcom, z włożeniem do ręki piłeczki z gąbki przez pielęgniarkę B;
- ułożenie tułowia ku tyłowi – przez obie pielęgniarki;
- ułożenie poduszki na całej długości pleców – przez pielęgniarkę A;
- ułożenie kończyny dolnej porażonej w przeproście w stawie biodrowym, z lekko zgętym stawem kolanowym – przez pielęgniarkę B;
- ułożenie stopy porażonej ustawionej w pozycji pośredniej z założonym ochraniaczem chroni przed tworzeniem się „końskiej stopy” – przez pielęgniarkę A;
- ułożenie kończyny górnej zdrowej swobodnie na tułowiu – przez pielęgniarkę B;
- ułożenie kończyny dolnej zdrowej zgiętej w stawie biodrowym i kolanowym – przez pielęgniarkę A;
- podtrzymanie i podłożenie poduszki żelowej pod kończynę dolną zdrową – przez pielęgniarkę A i B;
- założenie na stopę ochraniacza stabilizującego ułożenie i chroniącego przed tworzeniem się „końskiej stopy” – przez obie pielęgniarki;
- ułożenie kończyny górnej choremu leżącemu na boku zdrowym (chory pozostaje przez 2–3 godz. w tej pozycji, potem należy zmienić);
- ułożenie kończyny górnej porażonej do kąta 150° , lekkie odwodzenie i rotowanie w stawie ramieniowym przez pielęgniarkę A;
- wyprostowanie stawów kończyny porażonej: promieniowego – nadgarstkowego i palców – przez pielęgniarkę A;
- położenie poduszki pod porażoną kończynę górną – przez pielęgniarkę A i B;
- ułożenie tułowia w skłonie ku przodowi – przez pielęgniarkę A i B;
- przesunięcie kończyny górnej zdrowej pod tułowie chorego i ułożenie grzbietem dłoni na podłożu – przez obie pielęgniarki;
- ułożenie kończyny dolnej porażonej w przeproście z lekko zgętym stawem kolanowym przez pielęgniarkę B;
- podwyższenie kończyny dolnej porażonej przez podłożenie poduszki przez pielęgniarkę A i B;
- założenie ochraniacza na stopy – przez pielęgniarkę A i B;
- ułożenie kończyny dolnej zdrowej w lekkim odwiedzeniu w stawie biodrowym, staw kolanowy wyprostowany – przez obie pielęgniarki;
- założenie barier chroniących chorego pobudzonego przed upadkiem z łóżka;
- sprawdzenie wygody chorego w nowej pozycji;
- okrycie chorego kocem;
- umycie rąk;
- udokumentowanie zabiegu.

BIBLIOGRAFIA

1. Czepkiewicz D.: *Chory w domu*. Wydawnictwo Muza S.A., Warszawa 1997.
2. Dison N.: *Technika zabiegów pielęgniarskich*. PZWL, Warszawa 1998.
3. Fusgen I.: *Starość pod opieką*. WAB, Warszawa 1998.
4. Garison S.J.: *Podstawy rehabilitacji w medycynie fizycznej*. PZWL, Warszawa 1997.
5. Grzesiułowa M.R.: *Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne*. PZWL, Warszawa 1986.
6. Hastings D.: *Chory w domu*. Świat Książki, Warszawa 1997.
7. Milanowski K.: *Kinezyterapia*. PZWL, Warszawa 1998.
8. Vogel A., Wodraschke G.: *Pielęgnowanie chorego w domu*. PZWL, Warszawa 1993.
9. Zielińska-Charszewska S.: *Rehabilitacja w chorobach układu nerwowego*. PZWL, Warszawa 1986.